

geringe aantal van de krachten die uit Indië ontkomen waren, en de grote afstanden. Zeker, ook in Engeland was het regeringsapparaat beperkt en konden slechts bescheiden eigen strijdkrachten worden gevormd maar de regering bevond er zich in een centrum van de Geallieerde oorlogvoering en zij was slechts door de Noordzee van bezet gebied gescheiden. De autoriteiten die Indië tijdig hadden kunnen verlaten, vestigden zich ten dele op Ceylon¹, ten dele in Melbourne (later Brisbane) in Australië – van Ceylon was de afstand naar Java, het volkrijkste en in politiek opzicht belangrijkste eiland van de Indische archipel, ca. 4 000 km, van Melbourne en Brisbane meer dan 5 000 km. Daar kwam dan nog bij dat Ceylon tot een Brits, Australië tot een Amerikaans z.g. *War Theatre* (operatiegebied) behoorde en dat Indië over die twee *War Theatres* verdeeld was: Sumatra behoorde tot een Brits dat in september '43 *South-East Asia Command* ging heten, de gehele rest van Nederlands-Indië (Java, Borneo en de Grote Oost) tot een Amerikaans: de in april '42 gevormde *South-West Pacific Area*. In beide *War Theatres* bevonden zich Nederlandse dan wel Nederlands-Indische autoriteiten en strijdkrachten.

Die autoriteiten waren gering in aantal, die strijdkrachten miniem.

In de zee-oorlog die in de Indische archipel was gevoerd, had de Koninklijke Marine bijna al haar bovenwaterschepen verloren, van de Marineluchtvaartdienst, de MLD, waren slechts weinige vliegboten veilig bij Ceylon of Australië neergestreken, van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, het Knil, kwamen slechts twee compagnieën in Australië terecht en daar bevond zich, toen het Knil op Java capituleerde, maar een klein aantal toestellen van de Transportafdeling van de Militaire Luchtvaart. Een wezenlijke uitbreiding van al die militaire krachten zou pas mogelijk zijn als het moederland was bevrijd en die uitbreiding zou dan ook nog tijd vergen. Zolang er ter plaatse geen belangrijke versterkingen waren gearriveerd, beschikte het koninkrijk in de gebieden vanwaaruit de oorlog tegen Japan werd gevoerd, dus niet over machtsmiddelen van betekenis. Samenhangend met het feit dat er twee *War Theatres* bestonden, waren de militaire krachten die wèl beschikbaar waren, bovendien verdeeld: een deel opereerde van Ceylon, een deel van Australië uit. Zij ressorteerden alle onder de vroegere commandant-Zeemacht in Indische wateren, vice-admiraal C. E. L. Helfrich, die na de verloren Slag in de Javazee door gouverneur-generaal jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer naar Ceylon was gezonden en daar door de Londense regering was benoemd tot Bevelhebber Strijdkrachten Oosten oftewel

¹ Thans Sri Lanka.